

семантику і способи номінації фразеологічних одиниць. Подана методика структурно-семантичного моделювання дозволила виявити зв'язок антропних фразеологічних позначень із мовними концептосферами та аксіологічними універсаліями в українській та англійській мовній картині світу і може застосовуватися для характеристики інших фразеологічних мікросистем мови.

Список використаних джерел

1. Арсентьева Е. Ф. Сопоставительный анализ фразеологических единиц (На материале фразеологических единиц, семантически ориентированных на человека в английском и русском языках) / Елена Фридриховна Арсентьева. – Казань : Изд-во Казанского ун-та, 1989. – 129 с.
2. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь = English-Russian phraseological dictionary : [ок. 2000 ф. ед. / авт.-сост. А. В. Кунин]. – М.: Русский язык, 1984. – 1456 с. – (Англо-русские словари фразеологические).
3. Літвінова М. М. Семантичні властивості фразеологічних одиниць зі значенням рис характеру людини (на матеріалі німецької мови XIX – XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Марина Михайлівна Літвінова ; Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2004. – 20 с.
4. Подюков И.А. Народная фразеология в зеркале народной культуры.- Иван Алексеевич Подюков. – Пермь : ПГПИ, 1991. – 127 с.
5. Прадід Ю. Ф. Фразеологічна ідеографія (проблематика досліджень) / Юрій Федорович Прадід. – К. ; Сімферополь ; 1997. – 252 с.
6. Райхштейн А. Д. Сопоставительный анализ немецкой и русской фразеологии / Александр Давидович Райхштейн. – М. : Высш. шк., 1980. – 143 с.
7. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / Сергей Леонидович Рубинштейн ; [Сост., авт. комм. и послесл. А. В. Брушлинский, К. Л. Абульханова-Славская]. – СПб. : Питер, 2000. – 720 с. – (Мастера психологии).
8. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазиология (монография) / Елена Александровна Селиванова. – К. : Издательство украинского фитосоциологического центра, 2000. – 248 с.
9. Фразеологічний словник української мови : в 2-х кн. / [Уклад. В. М. Білоноженко та ін.]. – К.: Наукова думка, 1993. – 984 с. – (Словники України).

Summary. In this article are investigated phraseological microsystem on a designation of egoism in the Ukrainian and English languages in comparative ideographic aspect.

Keywords: character traits of a man, egoism, phraseological microsystem, synonymic row, semantic group.

УДК 82 (477) “18” (092)

В.В.Колкутіна

РИСОРДЖИМЕНТАЛЬНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ РОМАНТИЧНОГО СВІТОБАЧЕННЯ ДМИТРА ДОНЦОВА – ЛІТЕРАТУРНОГО КРИТИКА

У статті вивчається національна ідея як квінтесенція романтичного світогляду Дмитра Донцова-літературного критика. Доводиться, що літературна есеїстика митця просякнута ідеями та романтичними гаслами епохи Рисорджименто як рушія політичного, і водночас духовного об'єднання Італії.

Ключові слова: Національна ідея, романтичні гасла, італійське відродження.

Постановка проблеми. У перші десятиліття ХХ століття становлення української державності відбувалося у складному становищі. Довгий час існування країни під владою інших держав позначився на особливостях культурного та історичного розвитку суспільства. Феномен Д.Донцова перебуває на межі різнопланових сфер суспільного буття й творчої діяльності – історії, літератури, публіцистики, політики передусім тому, що усі ці сфери об'єднує, у проекції до світогляду мислителя, українська ідея. Епоха, в яку він жив та творив, характеризувалася формуванням нового світогляду, серцевиною якого була національна ідея. Мислитель стояв біля

витоків творення філософії української ідеї, якій ще бракувало... “цілком нового духу” ..Бо що є нація, коли не скупчення мільйонів воль довкола спільного ідеалу? Ідеалу панування певної етнічної групи над територією, яку вона одержала в спадщині по батьках і яку хоче залишити своїм дітям...” [4].

Така українська ідея повинна народитися як результат рефлексії національної само-свідомості та розв’язати життєві питання щодо буття, самовизначення і самореалізації нації: “...змагання до найвищої форми самоозначення нації, щоби ціла нація могла в повнім об’ємі виступити як самостійний, ні від кого не залежний чинник” [5, 56]. Ще в епоху романтизму – наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. в Україні розпочалися спроби філософської рефлексії над національною ідеєю. Насамперед це помітне в публіцистиці та художній літературі, тобто в усіх видах словесної культури, в яких національна самосвідомість ставить собі смисложиттєві питання, що зачіпають не лише інтелект, а є питаннями реального буття як окремої людини, так і національної чи етнічної спільноти.

Актуальність статті визначається недостатністю висвітлення теми, пов’язаної з вивченням рисорджиментального досвіду та національної ідеї крізь призму романтичного світобачення Дмитра Донцова. Можливо, цей процес зумовлений тим, що „ми останнім часом звикли до літературознавців старанних, але обережних. Вони довго збирають факти, згромаджують назви, перетасовують прізвища. І, як правило, не менш старанно уникають будь-яких гіпотез, концепцій, моделей. У кращому разі, вони пишуть коментар...”[17, 341]. Дотепер не систематизовано літературознавчі пошуки науковця, хоча його цікаві студії викликали резонанс у науковому світі у наш час [1], [7], [9]. На них покликаються багато вчених-філологів [7] та фахівців-журналістів [11],[12], але все ж донині вказаний нами аспект не порушувався в сучасному літературознавстві.

Мета статті – це спроба простежити національну ідею як квінтесенцію романтичного світогляду Дмитра Донцова-літературного критика.

Досягнення цієї мети передбачає реалізацію конкретних завдань:

- виявити та окреслити ідеї та романтичні гасла епохи Рисорджименто крізь призму національної ідеї у літературно-критичній спадщині Д.Донцова;
- з’ясувати романтичний стрижень його есеїстики;
- вказати на домінуючі ідеологеми ідеологічного дискурсу публіциста.

Імпульсом і водночас стимулом для Д.Донцова була переоцінка традицій української культури, утвердження почуття національної самосвідомості, наповнення арсеналу нації культурними здобутками світової цивілізації. Виходячи з цього, він звертається до духовних надбань культури тих країн, які знаходились в аналогічному становищі і змогли знайти вихід з цієї кризи. Початок формування ідеологічних та естетичних поглядів Д.Донцова зумовлювався вичерпаністю філософії позитивізму, на засадах якої ґрунтувався класичний гуманізм, започаткований ще італійським Ренесансом. То був час зламу, переходу – утвердження нової концепції осмислення людини і суспільства, що формувалася під впливом ідеалістичної філософії А.Шопенгауера, Ф.Ніцше, А.Бергсона, психоаналізу З.Фрейда, з орієнтацією на проникнення до глибини ірраціонального, підсвідомого.

Літературна есеїстика митця просякнута ідеями та романтичними гаслами епохи Рисорджименто як рушія політичного, і водночас духовного об’єднання Італії: “Жорж Сорель, говорячи про ідеологію “молодої Італії” і її творця Мацціні, каже: “Без Мацціні ніколи не стала б Італія великою державою, бо зробив він для італійської єдності далеко більше, як Кавур і всі політики його віку”. Пересада? Можливо, але не пересадна в сих словах думка про величезну вагу ясно сформульованого національного credo для суспільності національної а к ц і ї” (підкреслення Д.Донцова) [5, 54].

Ентузіазм ранніх європейських романтиків тотожний до усвідомлення Д.Донцовим суті, “цілей експресіонізму” [5, 109]. Їх об’єднує спрямованість до свого Я, незвичайна спрага вираження духу людини, яка стає предметом філософського осмислення та художньої практики, захопленість ідеями нового часу, екзальтація почуттів, художньої думки і мови, захоплене ставлення до Творця, захопленість ідеєю творіння: “Він ...– експресіонізм (В.К.) – не дає себе уярмити об’єктові, лише відчиняє його свому Я, для якого об’єкт є лише засобом для виразу своєї емоції. Стараючись відтворити ірраціональне, напівсвідоме, він не зважає на закони перспективи і логіки об’єктивного світу. Віддати се ірраціональне є першою річчю для нього, щойно потім іде об’єктивна дійсність зовнішнього світу або душевного стану” [5, 109]. Настрій “нового ентузіазму, який збагатив нас” [5, 189], домінуючий у статтях “Поетка українського Рисорджименто”, “Марко Черемшина”, “Май 1871-Май 1931”, “Микола Хвильовий”, “Post Scriptum”. Тут переважають: “новий патос” [5, 189], ейфорія боротьби (“порив і бунт” [5, 106]), репрезентація художньої свідомості невеликої обраної групи людей (“історичні постаті” [5, 327]), формування людей героїчної конструктивної психіки (“людина характерна” [5, 328]), творче будівництво (“Для того ентузіазму творчості, яким горіли в нас лише небагато вибранці Слави” [5, 189]).

У проєкції до історико-політичних та культурологічних подій та зрушень України Д.Донцов імпувала мета нового Відродження в Італії – визволення італійських територій, об'єднання роздробленої держави, заохочення науки, літератури, мистецтва всіма можливими засобами сприяти духовному і політичному з'єднанню країни, про яке мріяв ще Данте, до світогляду і творчості якого неодноразово звертатиметься Д.Донцов (студії “Пам'яті великого вигнанця”, “Про молодих”, “Поетка українського Рісорджименто”).

Період нового відродження в Італії сягав початку ХІХ століття і проходив під знаком романтичного світогляду. Найбільшим виразником цієї нові ідеології став відомий міланський журнал “Кончильяторе”. У статтях оригінального літературного критика Ермеса Віконті, поета Джовані Берше, філософа Д. Романьозі, драматурга Сильвіо Пелліко висувалася думка про нерозривний зв'язок літературної справи з цивільною (letterario-civile), що стала однією з провідних ідей століття [14, 56].

Ентузіасти “Кончильяторе” намагались включити Італію до загальноєвропейського культурного руху, подолати її замкненість та відсталість. Саме культура відіграла винятково важливу роль у справі забезпечення гуманістичних, мистецьких, патріотичних та естетичних потреб італійської національної спільноти. У цьому полягала одна з характерних рис національно-історичного розвитку Італії. В.Шішмарьов так охарактеризував цей важливий момент: “Італійське мистецтво, література, наука та літературна мова і стали для італійця тією “великою вітчизною”, яка замінила йому все те, чого бракувало в житті. Культурне об'єднання італійців тривалий час була єдиною можливою формою єднання народу. Це було єднання в ідеальному плані” [3, 6]. Натхненні європейським романтичним рухом ентузіасти “Кончильяторе” не відривались від рідного ґрунту, традицій, але, вирішуючи злободенні проблеми, завжди мали на увазі головну мету своєї політичної та літературної діяльності – долю вітчизни, яку прагнули кардинально змінити [16, 494]. Використовуючи історичний матеріал, італійські романтики виражали своє ставлення до складної сучасності. Вони звернулися до вивчення національної історії, щоб зрозуміти історичні причини занепаду Італії, передумови “применшення італійської нації” [14, 56].

Головним завданням літератури та мистецтва італійські романтики вважали виховання національної свідомості. Романтики означили нову літературу передусім як “літературу дійсності”, повсякчас підкреслюючи необхідність правдивого відображення життя у творах літератури та мистецтва [16, 494]. Така думка була близькою до ідеології українського мислителя. С.Квіт зазначає: “Література для Дмитра Донцова є індикатором духовної і політичної дійсності” [10, 9]. Д.Донцова та відомих діячів італійського відродження Берше, Віконті і особливо Мандзоні споріднює спільне уявлення про мету письменства – у віддзеркаленні і осмисленні долі свого народу, умітні влучно уловити і висунути в літературі найважливіші проблеми народного життя [15, 55-56]. Наприклад, на думку дослідника У.Боско, Берше закликав італійців, що позбулися політичної батьківщини, створити “єдину літературну вітчизну” [18, 121]. Найвагомішу роль у цьому процесі відіграла не лише художня література, а й критика: знаний діяч Рісорджименто, літератор й критик Дж. Мадзіні, прихильник (як і пізніше – Д.Донцов) творчості Гете й гетевської естетики, своїми статтями сприяв формуванню єдності Італії, що виходила на простір “світової літератури”. Очевидно, що подібно до Дж. Мадзіні, в уявленні Д.Донцова публіцистика визначатиме процес “самоозначення нації” [5, 56], формуватиме нову добу українського модерного націєтворення.

Центральними персонажами творів, на думку цих критиків, повинні стати ідеальні герої, які б могли служити сучасникам взірцями мужності і вірності революційному ідеалу. Можливо тому ці діячі особливо возвеличували суспільно-політичну лірику, що мала сугестивну, об'єднувальну силу та впливала на процес виховання молодого покоління. Така трансформація уможливила з'явлення й ідеалізацію головного героя – символу ідей автора, наділеного непохитним характером, міцними ідейними переконаннями, шляхетністю і душевним благородством, безстрашною ризикованою натурою. Герої ранніх романтиків, як і персонажі донцовського дослідження, – це носії відповідних ідей, за М.Бахтіним, – “виразники ідей”. Д.Донцов ставить питання про протиставлення у творах митців ідеалів особистості і маси.

Гіпотетично романтичний стрижень есеїстики Д.Донцова організовувався як мистецтво вільне від різних догм, але з певною темою, колізією й еклектичне за своєю суттю, бо у його студіях науковці знаходять романтичні, неоромантичні, барокові та готичні впливи. Однак, “Дмитра Донцова неможливо зрозуміти поза романтизмом. До такої методології нас наближають слова одного з найяскравіших представників українського націоналістичного резистансу, з покоління, вихованого “на Донцові”, його однодумців і послідовників, нашого сучасника Зеновія Красівського: “Мое розуміння Добра і Зла, Правди і Кривди, Радощів та печалей, політичної наснаги певної категорії людей, народу матеріалізувалися у слові. Постійна боротьба за збереження свого національного, політичного, просто людського “я” вимагала ґранично чіткого розмежування і стала домінантою мого політичного вираження”” [8, 7].

Думки й ідеї мислителя довгий час намагались ввібрати в задалегідь задане, ідеологічно обумовлене лекало. Заполітизованість, бажання оцінити доробок видатного ідеолога крізь призму тенденційно сконструйованої характеристики особи митця, невиправдані фактологічні помилки, невизначеність у трактуванні історичних і політичних концепцій значно ускладнили процес реконструювання його ідеології й естетики. У результаті в історичній і політичній науці був штучно створений заідеологізований міф про Д.Донцова, змодельований на неграмотному або замовному перекрученні термінів “буржуазний націоналізм”, “чинний націоналізм”, “інтегральний націоналізм”, “тоталітаризм”.

Ідеологічний дискурс об’єктивує в комунікативному плані варіації конотативного поля смислів. Усі вказані терміни базуються на неточному розумінні слова “нація”. На наш погляд, варто взяти до уваги вислів Еко: “Слово “нація” відсилає нас до певного комплексу моральних і політичних переконань, і це так, тому що сам спосіб іменування пов’язаний з напрямом думок і конкретних уявлень про суспільство й державу. Фашистський націоналіст узнає побратима по тому, як він називає країну, у якій живе, “нацією”. Звичайно, тут відіграють більшу роль обставини комунікації, так, слово “нація”, сказане в мові, присвяченій епосі Рисорджименто, привносить інші конотації й відсилає до іншої ідеології, що має мало загального з націоналізмом ХХ століття. Подібним чином обставини, в яких здійснюється комунікація, можуть вплинути й спотворити зміст повідомлення..” (підкреслення наше – В.К.) [6, 137-138]. Вважаємо, що основоположні рисорджиментальні поняття, дух тогочасного нового руху – здатність протистояти загалу, тяжіння до волі, бажання влади, фанатизм заради високих ідей, самопожертва, боротьба, “героїчний ідеал життя, героїчне його сприймання” [5, 495] стали романтичними засадами ідеологічного дискурсу мислителя. Спосіб мислення і відчуття ризику, емоційно-чуттєвий пафос, тяжіння до боротьби, “акція”, романтика боротьби суголосні з “духом нового життя” та духом італійського Рисорджименто, яке спровокувало глибоку культурну революцію, що надихнула італійців до національного єднання [19].

Репрезентацію результатів рисорджиментального досвіду в естетичному модусі ідеологічного мислення публіциста констатуємо як безпосередній феномен, потужний механізм формування ідеологічного дискурсу, де виокремлюємо аксіологічний ізоморфізм ідеологеми *влади*. Ця ідеологема функціонує на певних ідеологічно заангажованих бінерах свідомості зло/добро, ми/вони, буття/небуття, правда/кривда.

Боротьба за владу, за визволення, за державність, боротьба проти “масовізму” [5, 218] і примітивізму – це ще й зіткнення двох світоглядних позицій, двох “романтик”: “романтики плебса” й романтики боротьби, романтики степу [5, 218] й неба, романтики комунізму [5, 211] й бунту. У центрі такого зіткнення – “розколоті” душі [5, 221]: М.Гоголь, Микола Хвильовий, І.Франко, “творчу індивідуальність і творчий інтелект” [5, 219], яких публіцист досліджує крізь призму власної ідеологічної доктрини.

У перші десятиліття ХХ століття відбувається глибокий структурний переворот у мистецькому мисленні й свідомості, пов’язаний із плідним відкриттям романтиків в галузі художнього мислення. З кінця ХУІІІ століття в Україні розгорнуто національне відродження, котре як й у більшості слов’янських народів, розвивався за романтичною моделлю. Романтики були “збудуровані ідеєю національного відродження” [2, 113]. Згідно з цією концепцією національної свідомості, позбавлена державності нація покликана логікою всесвітньої історії явити себе у слові. Звідси віра в особливу культурологічну функцію національного слова, тенденція до романтичної традиції у національному художньому розвитку. Романтики вперше визначили справжню ціну історії, розуміючи, що історична ретроспектива надавала можливості простежити явище у розвитку, від найменших рушійних чинників.

Антиномія українського романтизму, на думку С.Павличко, полягає в тому, що він “сконцентрувався на нації, котра вмирає, народі, який сходить з історичної сцени” [13, 97]. Але при цьому дослідниця одночасно підкреслювала, що “...романтики відчували емоційно й інтелектуально вселенське прагнення до життя для цього народу” [13, 97].

Багато форм художнього мислення в літературі та есеїстиці ХХ століття розроблені крізь призму романтичних моделей. Яскраво цей процес виявляється у літературно-критичній творчості Д.Донцова ще раннього періоду. Дух неспокою, напруженого пошуку, експерименту значною мірою визначає психологію творчої думки письменника, яку досліджує критик крізь призму романтичного світобачення і світорозуміння (статті “Леся Українка”, “Гетьман Мазепа в європейській літературі”). Наприклад, найкращими рисами творчості Лесі Українки він вважає “дух непримиренного індивідуалізму”, духовно-романтичний аристократизм, символізм, протест проти загальної апатії в суспільстві, антихристиянізм, європеїзм її творчого кредо. Впадає у вічі, що така інтерпретація духовної спадщини мисткині позначена виразним авторським суб’єктивізмом. Відштовхуючись від власних ідеологічних уподобань, критик схопив лише один бік творчості Лесі Українки – її революційний романтизм, але залишив без уваги ті риси її

світогляду, які сформувалися під впливом ідеології Михайла Драгоманова та європейської соціал-демократії.

У ранній статті “Леся Українка” він представив романтично забарвлені поетесою образи : “перуна” [5, 37], що має розбудити “заспані серця” [5, 37], “зброї”, що “жде бійця” [5, 38], слова, що “шипіло неначе свист гадючий” [5, 38], дороги “де не ростуть ні квіти, ні терни” [5, 37]. Д.Донцов цитує небагато ранніх віршів Лесі Українки (“Хвилина розпачу”, “Ворогам”). Він фактично *їх не називає*. Очевидно, критик розраховує на інтелектуального читача, який, як і Д.Донцов, щиро переймається ідеями поетеси. В її віршах критику імпонують “відвага розпачу, мука сорому за власну нікчемність, і спазматичні, невстримані докори оспалим нащадкам великої колись нації...” [5, 38]. Крім того, стаття перенасичена образами, створеними художньою уявою самого Д.Донцова: українства, що “понуро брело” [5, 38] хибною дорогою; нації, яка то “закупована живцем в домовину” [5, 38], то ніяк не пробудиться від “летаргічного сну” [5, 37]. Разом із цим, у такому контексті уяві критика українство, нація, – своєрідний збірний образ кожного пасивного українця. Це було свідченням того, що в ранній період Д.Донцов тяжіє до художнього узагальнення, до вживання збірних образів, які дещо гіперболізують, але й увиразнюють та чіткіше передають дух і настроєвість доби. Спостерігаємо тенденцію Д.Донцова до моделювання узагальнених, збірних образів, які передають його невдоволення тогочасним розвитком України.

Вже на перших сторінках науковець створює могутній образ Лесі Українки, уособлюючи її в образах нею створених героїнь, наприклад, “докучливої Кассандри” [5, 37]. Якраз цьому образу він приділяє особливу увагу, адже це приклад “вільної духом нації” [5, 38]: “З її віршів написаних не з жіночою силою глядить на читача перекривлене гнівом лице уярмленої, але вільної духом нації – нації “не попів і хлопів”, але нації в європейським розумінні слова” [5, 38]. Поетичну творчість Лесі Українки Д.Донцов оцінює як недосяжну величину – це “найбільш європейський письменник України” [5, 38]. До того ж, Д.Донцов підкреслює риси новаторства поетеси: “У неї в перший раз стрічаємо бурхливий, що захлиснувся в нестриманім повні власних слів, порив, якийсь, що граничив з божевіллям одержимим духом – екстаз, так далекий від розумового патосу де яких її сучасників. У неї в перше зустрічаємо ритми, що ясніли, як “зброї полиск”...” [5, 38]. Саме через такий світогляд та поетичний пафос Леся Українка стала для Д.Донцова “вибраною” [5, 38], виїмковою постаттю в історії літератури: “Вона належала до тих вибраних, про котрих в своїх “Уайльд Гарольді” пише Байрон: “дихання її – боротьба, життя – летюча буря”” [5, 38].

А у статті “Гетьман Мазепа в європейській літературі” Д.Донцов апелює саме до романтичного типу мислення, який відтінює реальні риси людини та культивує сильні пристрасті, почуття та пориви. Особливий характер розвитку романтичного духу обумовлений такою рисою, як *ентузіазм*, викликаний реакцією на дві революції та світову війну: “Нова епоха, страшна, непевна, але така, де знов можуть зірватися на ноги загнудані і зв’язані народи для нових перегонів” [5, 438]. Цей ентузіазм немислимий без піднесених історичних перспектив, які відкривала сама ідея оновлення суспільства. Ця ідея живила ідеологію критика як запалене світло, яке вже не згасити.

Отже, вперше сформульовані основні маніфести італійського романтизму тотожні із програмними гаслами Д.Донцова-літературного критика: заклик до письменників розвивати у своїй творчій спадщині національне питання, враховуючи досвід не лише вітчизняних, а й зарубіжних авторів; популяризувати літературу та мистецтво; відмовитися від міфічного змісту, пасивного “квієтизму” у літературі на користь нових, злободенних, вічних тем та сюжетів; шукати та експериментувати; звернутися до славного минулого, надихнути народ прикладами героїчної боротьби предків. Вважаємо, що порушена нами тема потребує подальших детальних розвідок у даному напрямі.

Список використаних джерел

1. Баган О. Вічний будитель нації (до 125-ї річниці від дня народження Дмитра Донцова) / О. Баган // Дивослово. – 2008. – № 9. – С.56-59.
2. Бовсунівська Т. Парадокси романтичного історизму / Т.Бовсунівська – Вітчизна. – 1997. – № 3. – С. 110-116.
3. Володина И.П. История итальянской литературы XIX-XXвеков: [навч. посібник / И.П. Володина и др. – М. : Высшая школа, 1990. – 286с.
4. Донцов Д. Идеология чинного национализма [Електронний ресурс] / Д. Донцов. – Режим доступу: <http://dontsov-nic.org.ua/files/img/dontsov.png>” border =”0”>.
5. Донцов Д. Літературна есеїстика: [монографія] / Д.Донцов. – Дрогобич: Відродження, 2009. – 688с.
6. ЭкоУ. Отсутствующая структура. Введение в семиологию / У.Эко. – СПб.: symposiums, 2004. – 544с.

7. Іванишин П. “Естетика Шевченка” як сутність герменевтики Дмитра Донцова / П. Іванишин // Дивослово. – 2008. – № 10. – С.52-56.
8. Квіт С. Дмитро Донцов. Ідеологічний портрет : [монографія] / С.Квіт – К.: ВЦ “Київський університет”, 2000. – 260 с.
9. Квіт С.М. Дмитро Донцов та “Літературно-Науковий Вісник” (“Вісник”) на тлі розвитку української літератури й журналістики. Ідеологічний, естетичний та організаційний принципи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.01.08 “Журналістика” / С.М.Квіт. – Київ, 2000. – 28 с.
10. Квіт С. Література вогняних меж в есеїстиці Дмитра Донцова / С.Квіт // Донцов Д. Літературна есеїстика. – Дрогобич, 2009. – С.3-20.
11. Кучма Н.З. Стан і функціонування літературної критики в Західній Україні 20-30-х рр. ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук: спец. 10.01.01 “Українська література” / Н.З. Кучма. – Львів, 1999. – 19 с.
12. Леськова М.П. “Літературно-науковий вісник” як культурологічне джерело духовного відродження української нації (20-40рр ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.01.08 “Журналістика” / М.П. Леськова – Київ, 1996. – 18 с.
13. Павличко С. Український романтизм: тяглість наряду як естетичний тупик / С.Павличко // Українська література. Матеріали І конгресу Міжнародної асоціації українців. – К: АТ “Обереги”, 1995. – 320 с.
14. Парфенчук Н.В. Духовна культура епохи Рісорджименто як двигун політичного об’єднання країни / Н.В.Парфенчук // Вісник Черкаського університету. Суспільні науки. – 2008. – № 5. – С.56-59.
15. Рутенбург В.И. Истоки Рисорджименто: Италия в XV11-XV111вв./ В. Рутенбург. – Л.:Наука, Ленинградское отделение, 1980. – 303с.
16. Сказкин С.Д. История Италии. В 3-х томах: [навч. посібник] / С.Д. Сказкин и др. – М. : Наука, 1971. – Т.2. – 605с.
17. Черватенко Л. Літературознавство як просвітництво / Л.Черватенко // Липа Ю. Бій за українську літературу. – Київ: Дніпро, 2004. – С338-348.
18. Bosco U. Aspetti del romanticismo italsano. / U. Bosco. – Roma, 1942 – 121р.
19. Storia d’Italia. Annali. Vol. II Pisorgimento. – Einaudi, 2007. – 883р.

Summary. This paper studies the national idea as the quintessential romantic ideology of Dmytro Dontsov and literary criticism. It is proved that literary essays artist permeated ideas and romantic era slogans Rysordzhymento as a political engine, while the spiritual unification of Italy.

Keywords: the national idea, romantic slogans, Italian Renaissance.

УДК 801’373:001.4

О.О. Коляденко

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЇ СТРАХУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ АСОЦІАТИВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ)

У статті представлені результати вивчення ментально-мовної структури емоційного концепту СТРАХ у наївно-побутовій картині світу української етнічної спільноти. Структурування концепту здійснюється за даними вільного асоціативного психолінгвістичного експерименту.

Ключові слова: концепт СТРАХ, ментально-мовна модель, наївно-побутова картина світу, асоціативний експеримент.

Для сучасного українського мовознавства важливим є вивчення мови в нерозривному зв’язку з мисленням, свідомістю, пізнанням, культурою, світоглядом як окремого індивідуума, так і мовного колективу, до якого він належить. Значний інтерес до людського чинника в мові, зумовлений антропоцентричною парадигмою, стосується також реалій внутрішнього світу людини – емоцій та почуттів, їхньої рефлексії в свідомості людини та репрезентації у мовних картинах світу. Категоризуючись, емоції утворюють на ментальному рівні свідомості емоційну концептосферу, компонентами якої є *емоційні концепти* – ментальні одиниці, які виконують функцію ментапсихічної регуляції та фіксують у мовній свідомості багатоміжовий досвід